

20 maart 2017 - Scoreboard 2016

Afgelopen week heeft de Europese Commissie haar State Aid Scoreboard 2016 gepubliceerd. Het biedt een boeiend statistiek overzicht van staatssteun in Europa. Het Scoreboard richt zich op staatssteun informatie over kalenderjaar 2015. Dat wordt dan in 2016 allemaal gerapporteerd en geanalyseerd en in maart 2017 gepubliceerd. We zien dus een trendontwikkeling met een zekere vertraging. Maar het is wel feit-gedreven. Belangrijkste conclusie van de Europese Commissie is dat 95% van het aantal staatssteun maatregelen inmiddels onder de algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) valt. Dat betekent dat veruit de meeste staatssteun nu zelf door de lidstaten staatssteunproof wordt gemaakt en de Commissie nauwelijks meer beschikkingen (goedkeuringen) opstelt. Zo ontving Nederland in 2016 nog maar 6 staatssteun beschikkingen (waarvan 3 landbouwregelingen, 2 transportmaatregelen en de SDE+ regeling). Door de oogwaren heen bevat de AGVV dus nu de leidende staatssteun spelregels uit Europa en staat in praktijk de term staatssteunproof gelijk aan AGVV-proof. Dat is op zichzelf een fijne ontwikkeling met een hoop flexibiliteit, de AGVV bevat uiteenlopende manieren om rechtmatig staatssteun te verschaffen. Aan de andere kant zijn de spelregels uit de AGVV niet altijd volstrekt eenduidig. We zien dus ook een zekere stroefheid optreden bij de toepassing, gecombineerd met wat toegenomen rechtsonzekerheid, omdat de Europese Commissie geen formele goedkeuring meer geeft op staatssteun maatregelen. *You win some, you loose some.*

Kijken we naar de hoeveelheid staatssteun in relatie tot het BBP, dan scoort Nederland in 2015 traditioneel buitengewoon laag met 0,31%. Terwijl bijvoorbeeld Duitsland in 2015 1,21% van het BBP uitgeeft aan staatssteun, dat is bijna 4x zo veel. Volgens de statistieken gaf Nederland nominaal € 2,1 miljard uit in 2015. Maar deze cijfers flatteren nogal, omdat Nederland bijvoorbeeld ook de WBSO-regeling heeft (van meer dan € 1,2 miljard in 2017) en ook de EIA-regeling (van circa € 166 miljoen in 2017). Deze regelingen bevatten formeel geen staatssteun (want generiek), maar hebben dus samen al een groot deel van het volume van de formele staatssteun. En formeel gaf Nederland in 2015 "maar" circa € 1 miljard uit aan de SDE-regeling, terwijl het budget € 3,5 miljard was en de overheid voor dat laatste bedrag subsidieverplichtingen heeft aangegaan met ondernemers. Er zit dus een verschil wat je precies uitgeeft aan ondernemers en wat je belooft uit te gaan geven aan ondernemers. Spraakverwarring alom! In 2017 is het jaarbudget van de SDE+-regeling gestegen naar € 12 miljard. Nemen we de verplichtingen als uitgangspunt en tellen we ook wat niet-staatssteun subsidieregelingen mee, dan komen we uit op Nederlandse bedragen richting € 15 miljard in 2017. Dat is bijna het achtvoudige van de (nu) gepresenteerde cijfers uit 2015!

Nog een paar opvallende aspecten. In Nederland werd in 2015 ook weer nul euro uitgegeven aan reddings- en herstructureringssteun, terwijl in de rest van Europa hieraan in 2015 meer dan € 600 miljoen besteedde. Traditioneel verleent Nederland nauwelijks dit soort steun, dat is nog steeds een na-ijl effect van het RSV-debacle uit de jaren '80. Ook valt op dat Nederland in 2015 uit staatssteunoptiek met R&D-bestedingen onder het EU-gemiddelde zit. Maar dat komt ook weer (deels) omdat de EU-staatssteun statistiek de WBSO-subsidies niet meeneemt. De R&D-subsidies in Nederland dalen overigens sinds 2010 wel gestaag van circa € 650 miljoen (2010) naar € 360 miljoen in 2015 (inclusief decentrale overheden). Dit is in lijn met het beleidsvoornemen om minder subsidies te verstrekken en meer publieke middelen via fondsen weg te zetten (revolverend). De budgetten van revolverende fondsen nemen dan ook sterk toe in Nederland. Echter, het grootste deel van de publieke revolverende fondsen wordt (enigszins ten onrechte) beschouwd als "geen staatssteun, want marktconform". Die laatste koers werkt alleen bij een co-investment constructie op fondsniveau, maar laten we in deze nieuwsbrief niet te ver in de details duiken.

Meer informatie: Melvin Könings, 06 4262 7976, melvinkoenings@lysiasgroup.com